

Sygn. akt VII U 2420/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Bałtrukowicz

Protokolant: st. sekr. sądowy Sylwia Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2015 r. w Gdańsku

sprawy S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z udziałem zainteresowanego Z. S.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczeń społecznych wobec Z. S., ustalenie kwot należnych na Fundusz Pracy oraz ustalenie nieistnienia zobowiązania do naliczania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na skutek odwołania S. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 20 października 2014 r.,

znak (...),

znak (...),

znak (...),

1. oddala odwołania,

2. zasądza od skarżącej S. S. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 października 2014 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, że Z. S. jako osoba współpracująca z płatnikiem składek S. S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz zdrowotnemu w okresie od dnia 1 sierpnia 2008 r. do 30 czerwca 2014 r. i ustalił podstawy wymiaru składek za wskazany okres (k. 113-117 akt ZUS).

Decyzją z dnia 20 października 2014 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. określił podstawy wymiaru składek na Fundusz Pracy dla płatnika S. S. za okres od sierpnia 2008 r. do listopada 2014 r. i ustalił podstawy wymiaru składek za wskazany okres (k. 119-121 akt ZUS).

Decyzją z dnia 20 października 2014 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, że płatnik składek S. S. nie była zobowiązana do naliczania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od sierpnia 2008 r. do grudnia 2011 (k. 123-125 akt ZUS).

W uzasadnieniu powyższych decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych powołał się na wyniki kontroli przeprowadzonej u płatnika składek, w wyniku której organ rentowy uznał, że Z. S., ojciec płatnika składek S. S., w okresach objętych decyzjami powinien być zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jako osoba współpracująca, a nie jako pracownik zatrudniony na podstawie umowy o pracę.

Odwołanie od powyższych decyzji złożyła płatnik składek S. S.. Ubezpieczony Z. S. złożył odwołanie od decyzji (...).

Odwołujący się zarzucili zaskarżonej decyzji:

- naruszenie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z 13 października 1982 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 8 ust. 11 w/w ustawy poprzez wydanie decyzji w oparciu o błędne ustalenie stanu faktycznego w przedmiotowej sprawie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych tj. błędne ustalenie, iż ubezpieczony Z. S. jest osobą współpracującą z płatnikiem składek w prowadzeniu działalności gospodarczej,

- naruszenie art. 6, 7, 8, 11 w zw. z art. 75§1, 77 §1, 78§1, art. 80 i 180 kodeksu postępowania administracyjnego wskazując, że postępowanie administracyjne było prowadzone z pominięciem przepisów powszechnie obowiązującego prawa i z nierzetelnym określeniem stanu faktycznego,

- naruszenie art. 7, 8, 32 i 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez bezprawne ograniczenie ubezpieczonemu Z. S. prawa do zabezpieczenia społecznego.

(odwołania: k. 20-21, 33-52, 68-87)

W odpowiedzi na odwołania pozwany organ rentowy wniósł o ich oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte zaskarżonych decyzjach. Nadto pozwany wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych

(odpowiedzi na odwołania: k. 28-29, 60-61, 95-96)

Zarządzeniami z dnia 15 stycznia 2015 r. sprawy z odwołań S. S. od w/w decyzji zostały połączone do wspólnego rozpoznania (k. 63, 98).

Odwołanie Z. S. od decyzji 20 października 2014 r., znak (...) zostało zarejestrowane pod sygnaturą akt VII U 2421/14. W dniu 26 maja 2015 r. w sprawie tej, z udziałem S. S. jako zainteresowanej, zapadł wyrok oddalający odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek S. S. od 2008 r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą S. S. Firma Handlowo-Usługowa, której przedmiotem jest handel materiałami budowlanymi (kruszywem) oraz świadczenie usług transportowych. Od grudnia 2014 r. działalność ta została zawieszona, a S. S. utrzymuje się z zasiłku dla bezrobotnych.

okoliczności bezsporne, a także zeznania S. S. i Z. S. k. 129-131 akt sprawy

Ubezpieczony Z. S. jest ojcem płatnika S. S.. Ubezpieczony i płatnik składek zamieszkują wspólnie w domu jednorodzinnym. Dom ma 4 pokoje, z czego dwa zajmuje ubezpieczony z żoną, jeden córka S. S. oraz jeden uczący się syn. Ubezpieczony wraz z żoną prowadzi również 1,5 hektarowe gospodarstwo rolne, zajmują się uprawą warzyw. S. S. utrzymuje się samodzielnie tj. nie korzysta z pomocy finansowej rodziców np. w zakresie ubioru. Posiłki natomiast czasami spożywa wspólnie z rodziną, czasami oddzielnie.

Z. S. od 1986 r. do 2008 r. prowadził jednoosobową działalność gospodarczą w zakresie ciężarowych usług transportowych. W okresie prowadzonej działalności nie zatrudniał pracowników.

Po zamknięciu działalności ubezpieczony nie sprzedał samochodu, który był nadal wykorzystywany w działalności gospodarczej prowadzonej przez córkę. Ubezpieczony wykonywał pracę kierowcy tego samochodu i woził materiały budowlane (piasek, żwir itp.) sprzedawane przez płatnika składek. Ubezpieczony od sierpnia 2008 r. został zgłoszony przez płatnika składek do ubezpieczeń społecznych jak pracownik wykonujący umowę o pracę (kod 01 10 00) z podstawą wymiaru składek obliczoną do najniższego wynagrodzenia krajowego.

Z. S. pracował w zależności od potrzeb płatnika składek, którego działalność w dużej mierze jest sezonowa – czasem była to praca przez 5-8 godzin, a czasem w ogóle nie pracował, jeśli nie było akurat żadnych zamówień

Ubezpieczony miał dostęp do szuflady, w której znajdowały się pieniądze, i gdy ich potrzebował, lub na koniec miesiąca, pobierał sobie z tej szuflady odpowiednie kwoty. Gdy natomiast S. S. brakowało środków finansowych np. na paliwo, pożyczala pieniądze od ojca.

Księgowość firmy (...) prowadziła samodzielnie. Ubezpieczony nie podpisywał listy obecności, nie kwitował pobranego wynagrodzenia. Płatnik składek przez cały sporny okres (2008-2014) nie wystawiła ubezpieczonemu druków PIT-11, nie odprowadzała również podatku od wypłaconego wynagrodzenia.

Z. S. w okresie objętym sporem nie podlegał ubezpieczeniom społecznym w KRUS, nie posiadał również innego tytułu ubezpieczenia. Obecnie pobiera świadczenie przedemerytalne.

okoliczności bezsporne, a także zeznania S. S. i Z. S. k. 129-131 akt sprawy

W dniach 4-5 i 11 sierpnia 2014 r. r. organ ubezpieczeniowy przeprowadził kontrolę u płatnika składek, której celem była ocena prawidłowości i rzetelności obliczania, potrącania i opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacanie tych świadczeń oraz dokonywanie rozliczeń z tego tytułu, prawidłowość i terminowość opracowywania wniosków o świadczenia emerytalno-rentowe oraz wystawianie zaświadczeń lub zgłaszanie danych dla celów ubezpieczeń społecznych.

Dowód: protokół kontroli z 11 sierpnia 2014 r. k. 57-65 akt kontroli

W piśmie z dnia 22 sierpnia 2014 r. zatytułowanymi „wyjaśnienie do protokołu kontroli” płatnik składek wskazała, iż chociaż mieszka razem z ojcem, nie prowadzi z nim wspólnego gospodarstwa domowego, podkreślając, iż został on zgłoszony z prawidłowym kodem ubezpieczenia jako pracownik oraz że były za niego terminowo opłacane składki na ubezpieczenia społeczne. Nadto, podała, że nie wiedziała, że powinna sporządzać listę płac oraz poinformowała, że dokona złożenia wszystkich stosownych dokumentów w urzędzie skarbowym i oprowadzi podatek. Co do braku umowy o pracę płatnik wskazała, że informację o braku takiej umowy podała na skutek zdenerwowania i omyłkowego umieszczenia tej umowy w niewłaściwej części akt osobowych (załączyła jej kserokopię).

Dowód: pismo z 22 sierpnia 2014 r., wraz z załącznikiem – umową o pracę k. 67-73 akt kontroli

Pismem z dnia 5 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował płatnika składek o nierozpatrzeniu zastrzeżeń do protokołu kontroli z powodu przekroczenia 14-dniowego terminu do ich złożenia.

Dowód: pismo z 5.09.2014 r. k. 75 akt kontroli

Pismem z dnia 12 września 2014 r. płatnik składek wniosła o ponowne rozpatrzenie zastrzeżeń do protokołu kontroli, wskazując, że przekroczenie terminu do ich złożenia było spowodowane jej chorobą.

Dowód: pismo z 5.09.2014 r. k. 75 akt kontroli

Pismem z dnia 18 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował ubezpieczoną o braku podstaw prawnych do przywrócenia terminu do wniesienia zastrzeżeń do protokołu kontroli z dnia 11 sierpnia 2014 r.

Dowód: pismo z 18.09.2014 r. k. 75 akt kontroli

Pismami z dnia 17 września 2014 r. płatnik składek i ubezpieczony zostali zawiadomieni o wszczęciu postępowania w sprawie ustalenia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz ustalenia podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia z uwagi na stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości w tym zakresie.

Dowód: zawiadomienie z 17 września 2014 r. k. 85 i 87 akt kontroli

W toku postępowania przed organem rentowym płatnik składek zapoznała się z aktami kontroli oraz złożyła kolejne pisma, w których przedstawiła swoje stanowisko odnośnie ustaleń kontroli. Pismem z dnia 29 września 2014 r. stanowisko w sprawie przedstawił również ubezpieczony Z. S..

Dowód: akta kontroli: wnioski k. 89-91, pisma płatnika składek k. 97 i 107, pismo ubezpieczonego k. 101

Zaskarżonymi w niniejszym postępowaniu trzema decyzjami z dnia 20 października 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.:

1. stwierdził, że Z. S. jako osoba współpracująca z płatnikiem składek S. S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz zdrowotnemu w okresie od dnia 1 sierpnia 2008 r. do 30 czerwca 2014 r. i ustalił podstawy wymiaru składek za wskazany okres (decyzja znak (...)),
2. określił podstawy wymiaru składek na Fundusz Pracy dla płatnika S. S. za okres od sierpnia 2008 r. do listopada 2014 r. i ustalił podstawy wymiaru składek za wskazany okres (decyzja znak (...)),
3. stwierdził, że płatnik składek S. S. nie była zobowiązana do naliczania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od sierpnia 2008 r. do grudnia 2011 (decyzja znak (...)),

Podstawą do wydania w/w decyzji były ustalenia kontroli skutkujące przyjęciem przez organ rentowy, że Z. S. powinien być zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jako osoba współpracująca (kod 05 11 00), a nie jako pracownik wykonujący umowę o pracę.

Dowód: decyzje z 20.10.2015 r. w aktach ZUS k. 113-117, k. 119-121, k. 123-125

Wraz z pismem z dnia 17 listopada 2014 r. płatnik składek złożyła informacje od dochodach i pobranych podatkach za Z. S. (PIT-11 i PIT-4R) za lata 2008-2013 wraz z wyjaśnieniami co do przekroczenia ustawowych terminów do ich złożenia oraz dokonała wpłaty 4.752 zł tytułem zaliczki na podatek dochodowy za lata 2008-2013.

Dowód: kopia pisma do US oraz dowód zapłaty podatku k. 22-27 akt sprawy

Powyższy, w dużej mierze bezsporny, stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach kontroli, aktach ZUS dot. poszczególnych decyzji oraz w aktach sprawy, z wyłączeniem umowy o pracę z dnia 1 sierpnia 2008 r., których prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Dowód z dokumentów zgromadzonych w sprawie w zakresie, w jakim posłużyły do ustalenia stanu faktycznego, Sąd uznał za w pełni wiarygodny, gdyż dokumenty te nie budziły żadnych wątpliwości i nie były przez strony kwestionowane.

Sąd Okręgowy co do zasady dał także wiarę zeznaniom ubezpieczonego Z. S. oraz odwołującej się S. S., oprócz ich twierdzeń, że umowa o pracę pomiędzy nimi zawarta została sporządzona na piśmie w sierpniu 2008 r. W ocenie

Sądu zeznania, w zakresie uznanych za wiarygodne, miały charakter spontaniczny, były wewnętrznie spójne i razem z pozostałym materiałem dowodowym tworzyły zwartą i logiczną całość.

Co do odmowy uznania za wiarygodny dowodu z dokumentu prywatnego – umowy o pracę z dnia 1 sierpnia 2008 r. oraz zeznań stron co do jej zawarcia na piśmie we wskazanej dacie stwierdzić należy, iż w/w dowody są sprzeczne z pozostałym materiałem dowodowym. Nie sposób pominąć faktu, że do protokołu przesłuchania w toku kontroli, na pytanie kontrolującego - „czy posiada Pani umowę o pracę z ojcem? płatnik składek zeznała „nie posiadam” (k. 9v akt kontroli) oraz że kopię umowy o pracę z dnia 1 sierpnia 2008 r. płatnik składek przedłożyła dopiero wraz z pismem z dnia 22 sierpnia 2014 r. (k. 67-71 akt kontroli), ze wskazaniem, iż dopiero po zakończeniu kontroli odnalazła brakujące dokumenty w postaci akt osobowych, w tym umowy pracę. W ocenie Sądu, gdyby takowa umowa była faktycznie spisana w sierpniu 2008 r. płatnik z pewnością do protokołu zeznałaby, że taka umowa została spisana, ale nie może jej odnaleźć, tymczasem „odnalezienie” dokumentów pracowniczych już po kontroli wskazuje raczej, że rzeczywiście dokumenty te w momencie kontroli w ogóle nie istniały. Niemniej jednak zaznaczyć należy, że fakt istnienia pisemnej umowy o pracę w sierpniu 2008 r. (bądź nie) nie ma decydującego znaczenia dla ustalenia charakteru zatrudnienia Z. S., albowiem ten jest oceniany nie tylko na podstawie tej umowy, ale poprzez ocenę całokształtu okoliczności faktycznych wynikających również z innych dokumentów oraz pozostałych zeznań płatnika składek i zainteresowanego uznanych wszak za wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania S. S. nie zasługują na uwzględnienie.

Odnosząc się jednak w pierwszej kolejności do zarzutów wnioskodawczyni naruszenia przy wydaniu zaskarżonych decyzji szeregu przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, Sąd Okręgowy wskazuje, że w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zastosowanie znajdują przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a nie przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. W związku z tym nie ma możliwości badania w świetle przepisów tego kodeksu prawidłowości wydanej przez organ rentowy decyzji. Naruszenie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stanowi przesłanki wzruszenia decyzji przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych, więc także w tym aspekcie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego nie są przez ten sąd stosowane. Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego i kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania, pozostaje poza przedmiotem tego postępowania. W związku z tym jest oczywiste, że wśród przewidzianych w art. 477¹⁴ k.p.c. sposobów rozpoznania odwołania przez sąd nie przewidziano możliwości uchylenia przedmiotowych decyzji.

Sąd ubezpieczeń społecznych - jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego (por. uchwały Sądu Najwyższego z 21 listopada 1980r., III CZP 43/80, OSNCP 1981 nr 8, póż. 142, z 27 listopada 1984r., III CZP 70/84, OSNCP 1985 nr 8, póż. 108 oraz z 21 września 1984r., III CZP 53/84, OSNCP 1985 nr 5-6, póż. 65), jako przedmiotu odwołania. Stwierdzenie takiej wady następuje jednak tylko dla celów postępowania cywilnego i ze skutkami dla tego tylko postępowania. Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w postanowieniu z 28 maja 2002r., II UKN 356/01, OSNP 2004/3/52 przychyłając się do stwierdzenia, iż postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej jest samodzielnym postępowaniem administracyjnym ograniczającym się do ustalenia, czy decyzja dotknięta jest jedną z wad wymienionych w art. 156 § 1 pkt 1-7 k.p.a. Rozstrzygnięcie kończące to postępowanie następuje w drodze decyzji (art. 158 § 1 k.p.a.) podejmowanej przez organ administracji publicznej (art. 156 § 1 k.p.a.), toteż orzekanie w tej kwestii przez sąd powszechny byłoby naruszeniem kompetencji właściwego organu administracji publicznej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy wskazuje, że w niniejszym postępowaniu nie doszukał się naruszeń prawa administracyjnego w stopniu, w jakim dyskwalifikowały by one sporne decyzje pozwanego w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego.

Przedmiotem postępowania była natomiast odmiennosc w dokonaniu przez strony niniejszego postępowania subsumpcji okolicznosci faktycznych sprawy pod przepisy ustawy z dnia 13 pazdziernika 1998 r. o systemie ubezpieczzen spolecznych (tj. Dz. U. z 2015.121), dalej: ustawa systemowa, regulujacych zagadnienie podlegania obowiazkowym ubezpieczeniom spolecznym.

Z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej wynika, ze obowiazkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym podlegaja osoby prowadzace pozarolnicza dzialalnosc oraz osoby z nimi wspolpracujace. W mysl art. 8 ust. 11 tej ustawy za osoba wspolpracujaca z osobami prowadzacyimi pozarolnicza dzialalnosc uwaza sie malzonka, dzieci wlasne, dzieci drugiego malzonka i dzieci przysposobione, rodzicow, macochę, ojczyima oraz osoby przysposabiajace, jezeli pozostaja z nimi we wspolnym gospodarstwie domowym i wspolpracuja przy prowadzeniu tej dzialalnosci. Jezeli kryteria okreslone dla osob wspolpracujacych spelnia pracownik, to dla celow ubezpieczzen spolecznych jest traktowany jak osoba wspolpracujaca (art. 8 ust. 2 ustawy systemowej). Ponadto, stosownie do tresci art. 12 ust. 1 ustawy systemowej, obowiazkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegaja osoby podlegajace ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Natomiast wedlug art. 13 pkt 5 tej ustawy obowiazkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegaja osoby wspolpracujace od dnia rozpoczecia wspolpracy przy prowadzeniu pozarolniczej dzialalnosci lub wykonywaniu umowy agencyjnej albo umowy zlecenia do dnia zakonczenia tej wspolpracy.

Kwestia sporna, poddana ocenie Sadu Okregowego, bylo wiec jedynie ustalenie czy stosunek prawny laczacy wnioskodawczynię i zainteresowanego w okresie od sierpnia 2008 r. do czerwca 2014 r. byl stosunkiem pracy w rozumieniu art. 22 k.p., czy tez wypelnial kryterium uznania go za „wspolprace przy prowadzeniu dzialalnosci gospodarczej”. Dlatego tez przedmiotem rozpoznania Sadu w niniejszej sprawie bylo zweryfikowanie ustalen faktycznych poczynionych przez Zaklad Ubezpieczzen Spolecznych w trakcie kontroli zakonczonej wydaniem zaskarzonych decyzji, ktorych podstawa wydania stanowi ustalenie, ze Z. S. podlega ubezpieczeniom spolecznym od dnia 01 sierpnia 2008 r. do 30 czerwca 2014 r. jako osoba wspolpracujaca przy prowadzeniu dzialalnosci gospodarczej przez S. S..

Przede wszystkim wskazać należy, iz koniecznym warunkiem do uznania danej osoby za osoba wspolpracujaca z osoba prowadzaca pozarolnicza dzialalnosc gospodarcza, jest zaliczenie tej osoby do kręgu osob najblizszych dla osoby prowadzacej dzialalnosc gospodarcza. Za osoba te moze byc uznana tylko osoba, ktora poza laczacyim ja z prowadzacyim dzialalnosc gospodarcza pokrewienstwem, pozostaje z nim we wspolnym gospodarstwie domowym. Przy okresleniu prowadzenia wspolnego gospodarstwa domowego należy brać pod uwage nastepujace okolicznosci: wspolny adres zameldowania (zamieszkania), prowadzenie wspolnego budzetu domowego, wspolpraca w załatwianiu codziennych spraw zyciowych. Tym samym przyjac należy, iz wspolpracujacy to czlonkowie najblizszej rodziny, pozostajacy we wspolnym gospodarstwie domowym z osoba prowadzaca dzialalnosc gospodarcza, przyczyniajacy sie do prowadzenia dzialalnosci, dzialajacy na rzecz i w imieniu osoby prowadzacej dzialalnosc, zaangażowane w prowadzenie tej dzialalnosci.

W niniejszej sprawie, w ocenie Sadu nalezalo uznać, iz S. S. i Z. S., wbrew stanowisku odwo-lujacej sie, pozostaja we wspolnym gospodarstwie domowym. Za takim przyjeciem przemawia fakt, iz strony mieszkaja w jednym domu, w ktorym ubezpieczona zajmuje jeden pokoj (nie jest to specjalnie wydzielona czesc domu), podobnie jak jej jeden brat (student) bedacy nadal na utrzymaniu rodzicow, czasem wspolnie jadaja posilki, pomagaja sobie wzajemnie. W ocenie Sadu fakt, iz odwo-lujaca sie samodzielnie ponosi koszty np. swoich ubrań w zaden sposob nie przeczy powyzzszemu ustaleniu, albowiem jak zgodnie zeznali platnik skladek i ubezpieczony, Z. S. mial nieograniczony dostep do pieniedzy – zysku wypracowanego przez platnika, ktore znajdowaly sie w szufladzie. Ubezpieczony nie kwitowal pobrania tych pieniedzy, a wiec na rowni z platnikiem skladek z nich korzystal. Ubezpieczony zeznal rowniez, ze w sytuacji, gdy corce brakowalo srodkow finansowych np. na pokrycie kosztow paliwa, to on pozyczal jej pieniadze. Okolicznosc ta wbrew stanowisku odwo-lujacej sie nie moze zostac uznana za typowa dla stosunku pracy, gdyz w stosunkach pracowniczych wręcz niespotykane sa sytuacje, zeby to pracownik pozyczal pieniadze swojemu pracodawcy na pokrycie kosztow funkcjonowania zakladu pracy. Dobitnie o wspolnej wiaz materialnej swiadczą zeznania odwo-lujacej sie, ktora wprost przyznala, ze „kasa byla wspolna”.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe, w szczególności oparte na nim wnioskowanie doprowadziło Sąd Okręgowy do przekonania, że Z. S. w rzeczywistości nie świadczył pracy na rzecz odwołującej się córki – S. S. w ramach stosunku pracy, lecz współpracował z nią przy prowadzeniu działalności gospodarczej.

Mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w przedmiotowej sprawie pomiędzy wnioskodawczynią, a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący obowiązku ubezpieczeń społecznych (na jaki wskazuje sam ustawodawca w art. 38 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) – Sąd Okręgowy uznał, iż przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 6 k.c., zastosowana odpowiednio w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., Wydanie 6). Również judykatura stoi na takim stanowisku, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna i Administracyjna z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, w którym wyrażono pogląd, iż „Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscepcji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa”.

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, iż skarżąca decyzję ZUS, zaprzeczając twierdzeniom organu rentowego, który na podstawie przeprowadzonego postępowania kontrolnego dokonał niekorzystnych dla niej ustaleń, winna była w postępowaniu przed sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń dotyczących obowiązku ubezpieczeń społecznych, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jej stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji. Według Sądu Okręgowego, w przedmiotowej sprawie wnioskodawczyni, za pomocą swoich zeznań oraz zeznań zainteresowanego, a także przedłożonych dokumentów, nie zdołała obalić ustaleń dokonanych przez pozwanego sprowadzających się do przyjęcia, że w relacjach pomiędzy wnioskodawczynią a Z. S. nie było elementu podporządkowania, w związku z czym nie sposób uznać, aby wykonywał on zatrudnienie na podstawie stosunku pracy.

Zauważyć należy, iż stosownie do zawartej w art. 2 k.p. definicji – pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie m.in. umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem, a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Istotą tegoż stosunku jest – w świetle art. 22 § 1 k.p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być zatem faktyczna realizacja treści stosunku pracy, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy – realna potrzeba ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika – ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego za pracę. Dla skuteczności umowy o pracę wystarczy zatem zgodna wola stron, wyrażona w umowie o pracę.

W kontekście przedłożonej umowy o pracę, podkreślić należy, że pomimo tego, iż dla powstania stosunku pracy wystarczającym są zgodne oświadczenia woli pracodawcy i pracownika, powyższa czynność prawna nie jest wystarczająca dla nabycia prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu. Dla objęcia ubezpieczeniem społecznym istotnym jest bowiem, czy strony zawierające umowę o pracę miały realny zamiar wzajemnego zobowiązania się przez pracownika do świadczenia pracy, a przez pracodawcę do dania mu pracy i wynagrodzenia za nią, a także to czy taki zamiar został w rzeczywistości zrealizowany. Nie podlega więc ubezpieczeniu z tego tytułu w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i nie nabywa prawa do świadczeń z niej wynikających

osoba, która zawarła co prawda umowę o pracę, jednakże nie nosi cech zatrudnionego pracownika. Jak wskazał przy tym Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 września 2003 r. w sprawie II UK 41/03 (OSNP 2004/11/199, M.P.Pr. – wkł. 2004/5/15, M.Prawn. 2004/15/714, OSP 2005/2/30) rzeczywisty charakter pracowniczego zatrudnienia osób bliskich pracodawcy wymaga nie tylko stwierdzenia braku formalnych zakazów do ich zatrudniania w ramach stosunku pracy, ale rygorystycznych ustaleń i przekonującej oceny, że zostały spełnione formalne i realne warunki do podjęcia zatrudnienia, a następnie miało miejsce rzeczywiste wykonywanie przez osobę bliską obowiązków o cechach kreujących zobowiązanie pracownicze. Jest to niezbędne dla wyeliminowania z obrotu prawnego zachowań osób bliskich zmierzających do obejścia lub nadużycia prawa do korzystniejszego tytułu i świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W ocenie Sądu Okręgowego, o tym, że brak jest możliwości uznania w rozpoznawanej sprawie, że zatrudnienie zainteresowanego przez płatnika składek miało charakter stosunku pracy, świadczy oczywisty brak konstytutywnej cechy kreującej zobowiązanie pracownicze, jakim jest pracownicze podporządkowanie (art. 22 § 1 k.p.) pomiędzy S. S., a jej ojcem.

Jak wynika bowiem z materiału dowodowego, przed tym, jak odwołująca się podjęła działalność gospodarczą w zakresie handlu syrkami materiałami budowlanymi, jej ojciec również prowadził działalność gospodarczą w zakresie usług transportowych. Po rozpoczęciu działalności przez płatnika, jej ojciec zamknął swoją działalność i zaczął wykonywać te same czynności, ale już tylko na rzecz córki. Istotnym jest, iż obie te działalności faktycznie uzupełniają się, podobnie jak czynności wykonywane przez S. S. i jej ojca w ramach prowadzonej działalności – S. S. sprzedawała materiały budowlane, natomiast Z. S. zajmował się ich dowozem do klientów. Nie uszło uwadze Sądu, iż Z. S. (wbrew przedłożonej umowie o pracę) nie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. Jak zeznała odwołująca się, ubezpieczony pracował czasem 5-8 godzin, czasem wcale, czyli czas jego pracy był wyznaczany ilością zamówień na materiały budowlane.

Istotnym jest również, iż S. S. nie prowadziła w zasadzie żadnej dokumentacji osobowej dla Z. S., nie sporządzała listy płac, nie wypłacała co miesiąc stałego wynagrodzenia (ubezpieczony pieniądze pobierał w dowolnym momencie z szuflady), nie wystawiała druków PIT-11, nie odprowadzała zaliczek na podatek. W ocenie Sądu, działania płatnika mające miejsce już po kontroli przeprowadzonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych polegające na złożeniu dokumentów do urzędu skarbowego i zapłacie podatku, miały na celu jedynie usankcjonowanie przyjętej linii obrony, wobec stwierdzonych przez organ rentowy nieprawidłowości w zakresie ubezpieczeń społecznych. W ocenie Sądu działań tych nie można usprawiedliwić jedynie niewiedzą S. S. działalność gospodarczą prowadzi od 2008 r., a zatem brak wiedzy w zakresie ciążyących na niej obowiązków jest niewiarygodny. Płatnik jest działaczem gospodarczym legitymującym się wyższym wykształceniem, stąd trudno dać wiarę jej twierdzeniom, że nie wiedziała o konieczności chociażby odprowadzanie zaliczek na podatek od dochodów zatrudnionego pracownika, skoro obowiązek podatkowy jest jednym z podstawowych i powszechnych obowiązkiem wobec państwa. Z powyższego wynika raczej, że płatnik składek traktował ojca jako osobę współpracującą, która na równi z nią ponosiła ryzyko prowadzonej działalności.

W okolicznościach niniejszej sprawy uznać należało, iż faktyczna wola stron - Z. S. i S. S. nie obejmowała podporządkowania pracowniczego zainteresowanego S. S. i choć Z. S. faktycznie wykonywał pracę na rzecz wnioskodawczyni (rozwoził sprzedane materiały), nie sposób jednak przyjąć, aby czynności te wykonywał w ramach stosunku pracy. Wręcz przeciwnie, w świetle okoliczności faktycznych niniejszej sprawy przyjąć należało, iż współpracował on z wnioskodawczynią przy prowadzeniu działalności gospodarczej.

W konkluzji stwierdzić należy, iż ZUS zasadnie stwierdził w zaskarżonej decyzji nr (...), iż Z. S. od dnia od dnia 01 sierpnia 2008 r. do 30 czerwca 2014 r. podlegał ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez S. S. i ustalił wysokość należnych z tego tytułu składek zgodnie z art. 18 ust. 8 ustawy systemowej oraz art. 79 ust. 1 i 2 oraz z art. 81 ust. 2 ustawy z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, a następnie w kolejnych decyzjach orzekł o kwotach należnych składek na Fundusz Pracy (decyzja nr (...)) oraz braku obowiązku obliczania przez płatnika składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (decyzja nr (...)).

W związku z powyższym Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku uznając, że zaskarżone decyzje są prawidłowe.

W punkcie 2 wyroku Sąd orzekł o kosztach zastępstwa procesowego na podstawie § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz. U. z 2013.490), zasądając je w stawce minimalnej.

SSO Ewa Bałtrukowicz